

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XV.

V Ljubljani, v torek, dne 27. decembra 1932.

Štev. 148.

Več gospodarske vzgoje

Stara je že pritožba, da se v naših šolah pouk ozira mnogo premalo na praktične potrebe življenja. Vse mogoče se uči po šolah, le tisto ne, kar človek mora takoj vedeti, ko stopi v življenje. Posledica tega je, da ima naša inteligenca tako malo praktičnega smisla, da imamo tako silno malo šolanih gospodarskih ljudi, da je zato tudi vsa naša politika dostikrat čisto brez kontakta z gospodarskim življenjem. Rezultat gospodarskih zahtev bi morala biti politika, pri nas pa mora dostikrat plesati gospodarstvo, kakor hoče politika. Naravna posledica tega je, da dobivamo potem zakone, ki pomenijo velikansko izgubo za gospodarstvo in tudi za državne finance. Spominjamo tu le na žitni monopol nesrečnega spomina, ki je ustavil slovenske mlino, podražil življenje in pri tem še porušil državno blagajno, da so morale potem redukcije uradniških plač zamašiti vrzeli. Nujno potrebno je zato, da se posveti gospodarski vzgoji več pažnje, da bo postala tudi pri nas politika le rezultanta gospodarskih zahtev in da bo glavni namen vsake politike samo ta, kako dvigniti gospodarsko silo naroda.

A več gospodarske vzgoje je potrebno tudi najbolj priprostim ljudem in zlasti kmetiskemu prebivalstvu. Vsak kmečki fant, ki prevzame očetovo posestvo, je danes gospodar, ki mora samostojno reševati tudi najtežja gospodarska vprašanja. Kot lastnik lesne parcele mora poznati tudi lesno trgovino, ali pa bo prodajal svoj les prepocen. Kot poljedelec mora poznati trg z deželnimi pridelki in kot živinorejec mora tudi vedeti, kdaj in kako mora prodati živino, da dobi najboljšo ceno. Vsak kmetovalec mora biti tudi nekaj trgovca, bi moral poznati vsaj najenostavnejše knjigovodstvo in bi moral vedeti vsaj elementarne nauke iz gospodarstva. Koliko milijonov bi si prihranili naši sadjarji, če bi n. pr. vedeli, da je tem nižja cena blaga, čim večja je ponudba. Če bi to vedeli, ne bi pošiljali en dan vsi svoje pridelke na tuj trg, temveč bi se vsi organizirali, da bi se vršil izvoz po trgovskih pravilih.

Vso svojo elementarno naobrazbo črpa bodoči kmeti iz osnovne šole. A kaj mu da ta navodil za njegovo bodočo gospodarsko poslovanje? Koliko naših kmetovalcev, tudi večjih, vodi knjige, koliko jih je, ki imajo smisel in voljo za skupno organizacijo, ki bi skrbela za dobro prodajo kmečkega blaga. Vsled te premajhne gospodarske vzgoje izgublja naš narod milijone in milijone, ki jih potem v našem narodnem gospodarstvu manjka, da trpe od tega trgovina, obrt in industrija.

Izvoz postaja vedno težavnejši in v marsičem nazaduje naš izvoz predvsem vsled tega, ker ni glede kvalitete vedno na višku. Za dvig sadjarstva so napravile naše šole in posebno nekateri vneti učitelji-sadjarji ogromno, a sedaj bi se moralo to delo stopnjevati na vseh poljih in v pospešenem tempu. A stori se mnogo premalo. Računati pa moramo s tem, da bo do skrajnosti zmehanizirano kmetijstvo v čezoceanskih deželah in tudi že v Rusiji vedno ostreje konkuriralo z našimi pridelki. Če hočemo, da vzdržimo vsaj do gotove mere to konkurenco, moramo do skrajnosti dvigniti svoje kmetijstvo. Vse to pa brez zadostnega gospodarskega pouka že v osnovni šoli ni mogoče.

Več gospodarskega pouka pa tudi v vseh drugih šolah. Danes je mogoče, da napravi kdo vse izpite z odliko, a nima o gospodarstvu niti pojma. In vendar je vsak človek navezan na to, da si enkrat osnuje svoj dom in vodi svoje gospodarstvo. Ali je čudo, če tega posla ne zmore in če je že pri najmanjši nepriključnosti v težki zadregi, ko pa nima o gospodarstvu niti pojma. Res je, da življe-

nje vsakogar izučijo, toda vedno le za silno drago ceno.

Mnogi znaki govore za to, da je minil oni idiličen čas, ko je vsak šolan človek mogel brez skrbi računati na udobno in stalno mesto. Uradniška karijera postaja negotova in vedno slabša in pametno dela le tisti, ki si pridobi takšno znanje, da si more tudi brez uradniškega mesta zaslužiti, kar potrebuje za življenje. Boj za obstanek in dobro pozicijo v življenju pa je trd in kdor ni temu boju dorasel, tega življenje brez usmiljenja stare. Praktična usposobljenost za življenje je vprašanje človeške eksistence in zato mora šola gledati na to, da nudi gojencu toliko praktičnega pouka, da ne bo vstopil v življenje kot popoln analfabet v vseh praktičnih stvareh.

Iz starih lepih časov, ko je bilo za šolanega človeka vsega dosti, so pri nas

mnogi vajeni, da gledajo na gospodarsko življenje tako od zgoraj doli, da se jim že zdi delo trgovca, obrtnika, kmeta manjvredno in prav nič gosposko. Toda tisti časi, ko je bilo gosposko samo brezdelje, so že davno minuli in danes je gospod samo tisti, ki dela. Brezposelnost je proletarec in ne tisti, ki ima posel.

Zato pa več gospodarske vzgoje in gospodarskega pouka, da bodo izginili tudi zadnji preostali predsodki iz fevdalnih časov in da bomo znali in hoteli delati, kakor je to v skladu z modernim naziranjem človeka, ki je gospod, ker ne potrebuje nobenih privilegijev, ker si zna v vsaki priliki pomagati sam. Takšne samozavestne, ustvarjalne in pogumne ljudi ustvarja gospodarska vzgoja in tem ljudem pripada tudi bodočnost. In takšne ljudi naj tudi nam da gospodarska vzgoja, zato pa njej več mesta v naših šolah.

Slovenski premogovniki in državne železnice

Referat gen. direktorja TPD Riharda Skubeca na zadnji plenarni seji Zbornice

Na zadnji plenarni seji Zbornice sem imel priliko pojasniti težko gospodarsko stanje slovenske premogovne industrije ter naglasiti one posebne vzroke, ki nimajo izvira v splošni gospodarski krizi, temveč so posledica pri državnih železnicah pojavljajočega se manjšega vpoštevanja naših premogovnikov.

Medtem se stanje na naših rudnikih žalibog ni popravilo, temveč znatno poslabšalo. Ni mi potrebno ponavljati, da razmerje premogovnih podjetij napram državnim železnicam ni samo poslovno vprašanje internega značaja za rudarske podjetnike, temveč dobiva izgled gospodarskega in socialnega problema za našo banovino. Predali dnevnega časopisja se polnijo o kritičnem položaju rudnikov in delavstva ter bi izgledalo, kakor da pri vodilnih in odločujočih faktorjih naših premogovnih podjetij ni dovolj socialnega sočustvovanja in razumevanja za resen položaj rudarskih nameščencev. Ta okolnost naj mi služi za opreči, če Zbornico pomnožno zainteresiram toliko in svrhu zaščite gospodarskih interesov premogovnih podjetij, kolikor radi obrambe splošnih koristi našega gospodarstva, kako se razdeljujejo dobave premoga pri državnih železnicah, ki so kot največji konzument premoga odločujoči za obseg poslovanja in produkcije naših rudnikov. Svoj čas sem na podoben način kakor Zbornico prosil za intervencijo v tej zadevi tudi naše gospode ministre, ki so se s hvalevredno vnetostjo lotili tega vprašanja, toda praktični efekt je dosedaj izostal. Namen moje akcije v Zbornici je, da tem vplivnim intervencijam podam pred zastopniki našega gospodarstva novega gradiva in poudarka kot zahteve, ki jo stavlja celotno slovensko gospodarstvo.

Vedno manjše dobave slovenskih rudnikov

Nov predlog nabavke premoga za drugo budžetno polletje predvideva za slovenske rudnike samo 227% celotnih nabavk napram 278% v prvem polletju tega leta in 442% v budžetskem letu 1929/30. V istem času pa je delež državnih rudnikov v celotni dobavi od 28% skočil na 45,1%, dočim so privatni rudniki ostalih pokrajin obdržali svoj delež približno na isti višini. Vidimo torej, da se našim premogovnikom odvzemajo državne dobave v korist državnih rudnikov, ki so večinoma koncentrirani v Bosni. Zadnja redukcija dobav je seveda najbolj žalostiva in najkatastrofalnejša z ozirom že na itak do skrajnosti reducirano delo na naših rudnikih. Kako nepravilno se odreja kontingenti železniških dobav, kaže najeklatantneje primerjava dobav s celotno potrebo, ki je od

leta 1929 padla za 25%, dočim so dobave našim rudnikom zmanjšane za 67% t. j. na 1/3. Izgleda, da je tendenca železniške uprave omejitve dobav od strani slovenske premogovne industrije na najmanjšo mero na škodo vseh principov ekonomije in racionalnosti železniške eksploatacije same. Pri sedanjem železniškem deficitu, na nemogočo višino, se upravičeno lahko zahteva in pričakuje, da železniška uprava išče prihrankov v svoji lastni eksploataciji, kar bi se dalo predvsem doseči, da se gorivo nabavlja od rudnikov, ki so najcenejši z ozirom na kakovost.

Pri obravnavanju tega vprašanja se mora imeti pred očmi ogromna škoda, ki nastaja v finančnem oziru za naša premogovna podjetja, socialne težave za naše delavstvo in posledice obeh na splošno gospodarstvo naše banovine, kateri je proizvodnja premoga največja, najvažnejša in najaktivnejša. Železniške dobave donesajo našemu gospodarstvu znatne zneske javnega denarja. Če bi se železniške dobave porazdeljevale na podlagi prejšnjega ključa, potem bi samo trboveljski rudniki mesto sedanjih 27.925 t mesečno dobili 58.700 t, katera razlika pomeni letni izpadek na dobavah in proizvodnji 370.000 t. Ta količina, računana po sedanjih železniških povprečnih cenah, dovela bi premogovnim podjetjem Din 63.000.000 javnega denarja, na katerem bi bili deležni delavstvo, javna telesa, kakor banovina, občine itd. ter vse naše gospodarstvo v nabavkah materiala. Samo delavstvo in uradništvo izgubi Din 37.000.000 letno na zgubljenih mezdah in plačah s pripadajočimi socialnimi dajatvami, naše gospodarstvo, predvsem industrija, obrt in trgovina nad 14.000.000 dinarjev na manj porabljenem materialu, a javne ustanove, zlasti banovine in občine približno 10.000.000 — Din na odpadlih javnih dajatvah.

Socialna kriza bi bila rešena

Socialna kriza v naših premogovnikih bi bila ob pravični razdelitvi železniških dobav čez noč rešena, ker bi gori omenjena, našim premogovnikom po vsej pravici pripadajoča količina omogočila v celem letu daljnjih 90 delovnih dni, torej polno, normalno zaposlenje delavstva.

Lahko je dokazati, da zmanjšanje železniških dobav ni pripisovati splošni gospodarski krizi, ki ima brezdvomno neugoden vpliv tudi na obseg železniškega prometa. V drugem polletju tekočega leta namreč, so dobave naših rudnikov železnicam nazadovale napram istemu razdeljivanju leta 1931 za 43%, dočim so dobave privatnim odjemalcem padle za 19%. V tem nerazmerju padanja dobav na eni in na drugi strani se vidi potrjena domneva, da

so pri okrnitvi železniških dobav naših premogovnikov na delu še druge sile izven območja gospodarskih momentov. Pri tem stanju stvari si je lahko zamisliti, kakšne gospodarske in socialne težave čakajo naše premogovnike na spomlad, ko bo že sedaj meznatna potreba po premogu še bolj pojenjala. Ustavitev nadaljnjih rudnikov in nove delavske redukcije bodo neizbežne; vsled zmanjšanja železniških dobav bo dotok javnih sredstev v našo banovino dalje hiral, a davčna moč največje gospodarske panoge bo pojemala in slabela na škodo dohodkov države, banovine, občin in raznih javnih in socialnih ustanov.

Sedanje kritično stanje naše premogovne industrije, skrb in strah še pred težjo prihodnostjo opravičujejo moj ponovni apel na Zbornico, kot predstaviteljico celotnih gospodarskih interesov, da obravnavanemu vprašanju posveti vso pozornost, začne najenergičnejšo akcijo in zastavi ves svoj vpliv, da se železniške dobave pravičneje razdeljujejo. Stavljam zato predlog:

Zbornica skleni obvestiti vse v poštavi prihajajoče javne činitelje, predvsem naše gospode ministre, senatorje in poslance o postopanju železniške uprave pri dodelitvi železniških dobav premogovni industriji naše banovine s pozivom, da se pri železniškem ministrstvu najenergičnejše zahteva pravično upoštevanje naših premogovnikov z ozirom na njihovo kapaciteto, v prejšnjih letih dobavljene količine in ekonomijo uporabe tega premoga za državne železnice same.

Osnovna načela fašistične gospodarske politike

Veliki fašistovski svet je določil nova obvezna osnovna načela gospodarske politike tako-le:

1. Še nadalje je treba pospeševati kmetijstvo, ker se s tem postopoma dviga kupna sila notranjega trga in se obenem krepi domača industrija.
2. Neobhodno je potrebno, da se mednarodna izmenjava blaga osvobodi od vseh ovir. To načelo pa ne izključuje začasnih zaščitnih odredb v obrambo gospodarskih interesov države.
3. Carinske tarife se morajo prilagoditi celotnim potrebam države.
4. Da se zagotovi italijanskemu blagu prodaja, je treba tujini uspešno predložiti važnost in pomembnost Italije kot nakupovalke sirovin in goriv.
5. Vztrajati je treba na tem, da se v trgovinskih dogovorih sklene večja zaščita medsebojnih interesov in to brez predsodkov proti raznim carinskim sistemom.
6. Če je potrebno, se mora z vsemi možnimi obrambnimi sredstvi nastopiti proti mednarodnim kartelom, ki so nevarni za italijansko gospodarstvo.

Prisilna konverzija državnih dolgov se ne sme izvršiti.

GRŠKI BONI

Ki jih prejema naša izvozniki, so vsled velike ponudbe izgubili 15% na svoji nominalni vrednosti. Naše trgovinsko ministrstvo je vsled tega izdalo potrebne ukrepe, da se poveča naš nakup na grškem trgu, da na ta način naraste zanimanje za naše bone in se s tem poveča njih vrednost.

*

BREZPOSELNOST V SOVJETSKI RUSIJI

»Timesov« dopisnik iz Rige poroča, da je te dni stopila v veljavo naredba sovjetske vlade, da treba odpustiti vse delavce in uradnike v sovjetskih podjetjih, če niso neobhodno potrebni. Vsled tega je bilo v nekaj dneh odpuščenih iz službe več tisoč ljudi. K temu poročilu dostavlja dopisnik, da bo imela Rusija do novega leta nov milijon brezposelnih ljudi, če se bo odpustanje delavstva vršilo v sedanjem obsegu.

Kako pomagati naši mliniski industriji

Iz referata zborničnega svetnika Jakoba Zadavca na zadnji plenarni seji zbornice

Pozornost, ki jo posveča v zadnjih letih zakonodaja mliniski industriji, je res že prevelika. Novi predpisi so nakopičili toliko bremen, da so morali slovenski mlini poleti 1932 ustaviti svoje obrate. Ponesrečena uprava Priv. izvozne družbe je omogočila banatskim mlevskim izdelkom tako nizke cene, da jim slovenski mlini, ki so imeli samo pri dovoznini 70 Din več stroškov, ne bi mogli konkurirati ker pri enakih cenah ne bi krili niti nabavnih stroškov.

Po 3 mesečnem trajanju je bila sicer mliniska pavšalna taksa s 1. VII. odpravljena, toda že po 15. VIII. smo dobili 2% povisek poslovnega prometnega davka, pol meseca pozneje še 2% nadomestek za pavšalno takso. Sedemkrat se je letos spremenil davek na poslovni promet v mlinih. To povzroča nezaupanje in onemogoča kalkulacijo.

Kako občutno podražuje poslovno-prometni davek kruh, kažejo ti podatki: Trgovci, ki kupi žito, plača 2%, mlinar, ki žito zmleje in moko proda 6%, pek 3%, skupno torej 11 odstotkov, kar podraži kruh za 30 par pri kili.

Za Dravsko banovino je ta obremenitev posebno težka. Poslovno prometni davek se namreč računa od prodajne cene, ki je v naši banovini višja, ko v Vojvodini ali Slavoniji in sicer za dovoznino, ki znaša okroglo 7000 Din pri vagonu, kar da 400 dinarjev razlike pri vagonu. Toliko pa znaša celoten mlinarjev zaslužek. Ko je bil finančni minister na tako razliko opozorjen s prošnjo, da določi za vso državo enako osnovo za izračunavanje poslovnega prometnega davka, je to zahtevo odklonil z utemeljitvijo, da so že dosedaj bili slovenski mlini na slabšem.

Najnovejša uredba uvaža za mline nove težkoče z listkovno kontrolo. Na vsako vrečo prodanega zrneta se prilepi listek z mlinarjevo tvrdko, datumom prodaje in datumom ter številko vknjižbe v knjigi opravljenega prometa. S sporazumevanjem med železniškimi postajami in kontrolnimi stanicami v kraju mlina in v kupčevem bivališču se vrši kontrola pravilnega vknjiženja in prijave poslovnega davka. To delo je komplicirano in zamudno ter za ugled mliniske industrije škodljivo. A tudi nepotrebno, ker je s sporazumom med mlinarjem in naročnikom vedno mogoče izigrati to kontrolo. To dokazujejo tudi

bajeslovne ponudbe iz žitornih krajev, katerih nizka cena kaže, da tam pogosto sploh ne računajo s prometnim davkom. Na ta način je postavljena tudi najbolj skromna slovenska kalkulacija na glavo.

Pravilna kontrola bi se mogla vseliti edino z obveznim priračunavanjem davka na računih. Takšna kontrola je enostavna in povzroča malo dela ter je v interesu zdrave in poštene konkurence ter državnega fiskusa.

V kratkem pridejo v razpravo pred novi tarifni odbor nove vozarine. Kakor smo obveščeni, naj bi se vozarine zvišale za 20 do 100%, glede mliniske industrije pa naj bi se eliminirala obstoječa tarifa 13/34 ter izenačila s tarifo za prevoz pšenice. To bi povzročilo popolno ustavitev mliniskih obratov v Sloveniji, ki so že itak v mnogem zapostavljeni. V tem oziru smo izdelali posebno spomenico na ministra Mohoriča, ki nam je svojočasno s težkim trudom priboril omenjeno izjemno tarifo.

Uredba z dne 11. XI. uvaža razlikovanje mlinov, ki meljejo nekmetom, in se od njih zahteva 8 Din poslovnega davka, od drugih pa 6 Din, čeprav se ti mlini po svojem ustroju in obratovanju niti najmanj ne razlikujejo.

Navedel sem samo nekaj težkoč, ki groze, da popolnoma ustavijo obratovanje slovenskih mlinov. Mlinarstvo kot producent najvažnejše živilske potrebščine ne sme ostati izpostavljeno ponavljanju ponesrečenih poizkusov zadnjih dveh let.

Zato stavim nujni predlog, da intervencija Zbornica v teh smereh:

1. Davek na poslovni promet v mliniskem obrtu se naj zniža najmanj za polovico. Poslovni promet naj se določa v vsej državi enotno po cenah blagovne borze v Novem Sadu.

2. Listkovna kontrola pri pekih in trgovcih naj se odpravi in predpiše obvezno priračunavanje poslovnega prometnega davka v izdanih računih in uvede kontrola po vozni listih in računih.

3. Neupravičeno razlikovanje davčnih pogojev med mlini, ki meljejo nekmetom, naj se odpravi.

4. Zbornica naj se potrudi, da se izjemna tarifa 34 ne samo ohrani, temveč tudi izboljša in to v kompenzacijo ugodnosti, ki jih že imajo vojvodinski mlini.

Plenum Zbornice je soglasno usvojil vse štiri predloge kot nujne.

Naša izvozna trgovina in devizni predpisi

Iz Novega Sada poročajo »Jutarnjemu listu«. V zvezi z raznimi deviznimi predpisi je nastalo običajno nazadovanje naše izvozne trgovine. Vsled tega smo, kakor pred tremi meseci, izvedli med tukajšnjimi izvozniki vseh strok anketo, na podlagi katere smo dobili te informacije:

Nemčija. Proti deviznim predpisom v odnosu z Nemčijo se pritožujejo samo trgovci z jajci, živo in zaklano perutnino, ker dobivajo samo 25 odstotkov od vsote za devize, katero so dobivali v letu 1931. Druge stroke pa nimajo v klirinškem prometu z Nemčijo nobenih težkoč, ker podpira uradni klirinški promet zasebni, ki s posredovanjem posebnih poslovalnic dobro deluje.

Avstrija. Kliring z Avstrijo funkcionira zelo slabo. Vsi izvozniki se pritožujejo nad nevdržnim stanjem, ki ovira vsak promet za izmenjavo blaga. Za nekega izvoznika je bil naznačen denar pri avstrijski Narodni banki maja meseca, za drugega junija, a ne eden ne drugi nista še danes prejela denarja. Izvozniki so vsled tega v največjem položaju, zlasti še, ker je danes nemogoče dobiti kredite od bank.

Madžarska. Največji vojvodinski izvozniki imajo kompenzacijska dovoljenja, s katerimi poslujejo gladko. Na Madžarskem ima 40 fabrikantov dovoljenje, da smejo uporabljati devize, ki jih prejema za svoje prodane izdelke v tujini, za plačevanje uvoženih sirovin, samo s to omejitvijo, da morajo ta plačila prijaviti pri madžarski Narodni banki. V poslih, za katere ne obstoje ta izjemna dovoljenja, je trgovanje zelo komplicirano in na denar je treba čakati dva do štiri mesece.

Kliring s Češkoslovaško funkcionira zelo dobro. Denar se nakazuje v redu, navadno v teku enega tedna.

Prav tako dobro posluje kliring s Švicjo. Denar se precej hitro nakazuje.

Za definitivno ureditev prometa z gotovim denarjem sta bila v glavnem predlagana dva predloga: 1. S pomočjo kliringa bi se doseglo olajšanje, če bi naša Narodna banka izvoznikom takoj izplačala njih denar, kakor hitro debi od tujih narodnih bank obvestilo o položenem denarju. 2. Da se uvede zasebni kliring z vsemi državami, kjer je to le mogoče.

Žalostna ugotovitev

Gospodarski študijski oddelček tajništva Društva narodov je objavil za 1. 1931 in prvo polletje leta 1932 »Aperçu Général du Commerce Mondial«, ki se zaključuje s temi končnimi izjavami:

»K sreči se je izkazala moč gospodarskega nacionalizma kot tako velika, da ni nobene gotovosti, da bo mogoče ohraniti niti sedanjo, do skrajnosti omejeno mednarodno trgovino. Zlasti omejujejo trgovino dvostranski kompenzacijski dogovori. Če pa bo napredovala desorganizacija svetovne trgovine v tej meri, ko v zadnjih treh letih, potem bomo prišli v stanje, ko celi vrsti dežel ne bo več mogoče obvarovati svoje prebivalstvo niti pred še nižjim standardom, ki je že danes nad vse nizke.«

Že v 24 urah

barva, plešira in ko-mišno snazi obleke, klobuke itd. Škrohi in svetločila srajce, ovratnike in manšete. Pere, sušil. monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. — Selenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

Svetovni izvoz piva — le še polovica predvojnega

Po poročilih Stokovne zveze nemških izvoznih pivovarniških podjetij Berlin-München, je nazadoval svetovni izvoz piva leta 1931 napram preteklemu letu za 21-6 odstotka, v mesecih od januarja do septembra leta 1932 pa je v primerjanem času lanskega leta padel za 23-3 odstotka in dosega s tem komaj še polovico predvojnega izvoza.

Zanimivo je pri tem dejstvo, ki je bilo tudi ugotovljeno, da je namreč morala Nemčija svoje vodilno mesto pri svetovnem izvozu piva prepustiti Veliki Britaniji. Tudi je omembe vredno, da so pri svetovnem izvozu piva ohranile države z nestalno valuto prednost pred valutno močnimi in ustaljenimi državami. Posebno močno je nazadoval nemški in češkoslovaški izvoz piva, pa tudi eksport Holandske in Kanade je utrpel, in to se še vedno dogaja, velike izgube, Japonska, katere valuta je padla za približno 50 procentov, je zopet dobila trg v Vzhodni Aziji in ji je bilo kot edini mogoče, da je tekom prvih devetih mesecev letošnjega leta povečala izvoz svojega piva. Izvoz piva iz Francoske, se je na enak način kakor iz Danske in Avstrije razmeroma še dosti dobro obdržal. Leta 1931. je znašal padec pri izvozu piva iz Nemčije 20-7 procenta in odgovarja s tem povprečnemu nazadovanju svetovnega izvoza piva za 21-6 odstotka. V mesecih od januarja do septembra l. 1932 pa je nemški izvoz piva nazadoval napram svetovnemu, ki je padel za ca 23%, za 38-3 odstotka. Izvozna vrednost je lani znašala 26-3 milij. nemških mark, za prvih devet mesecev tekočega leta pa 11-3 milij. nem. mark. Padec te vrednosti je leta 1931 znašal 7-4 milij. mark ali 22%, letos v navedenem času pa 9-3 milij. mark ali 45% celotne izvozne vrednosti.

Izgledi, da bi se svetovni izvoz piva kaj izboljšal, so vsled obstoječih svetovnih gospodarskih razmer in velike brezposelnosti, zelo minimalni. Tudi se je upanje za izvoz v Ameriko, navzlic Rooseveltovi zmagi, močno zmanjšalo in je v prvi vrsti odvisno od prihodnjih določb glede teže in vsebine piva, zlasti pa še, če se bo posrečilo sedaj obstoječe prohibitivno carinske narredbe kaj olajšati. Za ilustracijo čitatelju bomo povedali, da je leta 1931 znašala uvozna carina za 1 hektoliter uvoženega piva 6-10 dolarjev, pa je bila do danes m d tem povišana na 37 dolarjev pri hektolitru.

Obiščite automatični bulet D A J - D A M

TRGOVINSKI SPORAZUM MED MADJARSKO IN ČEŠKOSLOVAŠKO

Po dvotedenskih pogajanjih so bila v petek, dne 23. decembra zaključena trgovinska pogajanja med Češkoslovaško in Madžarsko. Po novem sporazumu je dovoljen Madžarski uvoz 29.000 svinj, Češkoslovaški pa 20.000 vagonov drv, premoga, rezanega lesa in raznih industrijskih izdelkov. Dosežen je tudi sporazum glede madžarskih izletnikov v kopališča v Visoki Tatiri ter bodo češkoslovaške oblasti tem izletnikom dodeljevale potrebne devize. Končno je bilo sklenjeno, da ostane v avgustu sklenjeni kompenzacijski dogovor med obema državama še nadalje v veljavi.

RUDARSKO PODJETJE MONTE VECCHIO V FINANČNIH TEŽKOČAH

Monte vecchio, ki je največji sardinski rudnik za svinco in cink, je zašel v velike finančne težkoče in bi moral napovedati konkurz. Če bi se obrat ustavil, bi bilo 2000 delavcev na cesti in zato je vlada napela vse sile, da je prišlo do poravnave. Monte vecchio ima 20 milijonov lir ustanovnega kapitala in 19 milijonov lir obligacij. V rudnik je bilo investiranih 150 milijonov lir. Bilanca izkazuje 106 milijonov pasiv in 92 milijonov aktiv, torej 14 milijonov lir deficita. Prvenstvene terjatve bodo po sklenjeni poravnavi izplačane celotno, za druge upnike pa je dogovorjena 40% kvota. Še leta 1929 je rudnik izplačal 30% dividendo, leta 1930 pa še 10%.

NOVI BANČNI POLOMI V U. S. A.

V drugem decembrskem tednu je ustavilo poslovanje 30 ameriških bank, dočim v prejšnjem tednu le 10. V glavnem pa gre le za manjše banke, ki imajo skupno 15 milijonov dolarjev vlog. Kot vzrok teh padcev se navaja ponovno padanje cen za vse poljedelske pridelke.

Po svetu

Nove bankovce po 1000 Din izda po 1. januarju 1933 Narodna banka.

Trgovinski minister je izdal pravilnik o nalogah in osnovanju odborov obrtniških združenj.

Kartel podonavskih paroplovnih družb je bil ustanovljen tik pred božičem. Novi kartel naj bi izboljšal finance paroplovnih družb, ki so večinoma zelo pasivne. H kartelu so pristopile skoraj vse donavske paroplovne družbe.

Rumunija je odklonila obnovo prijateljske pogodbe z Italijo, ker je ta zahtevala njeno nevtralnost v slučaju vojne.

Bolgarski pravosodni minister Vrbancov je odstopil, ker so mu očitali koruptna dejanja.

Roosevelt se je v posebni izjavi odločno izjavil za odpravo prohibicije, ker bo z davkom na alkoholne pijače mogoče spraviti drž. proračun v ravnovesje.

Rusko-poljski pakt je bil ratificiran.

Angleški parlament je dovolil Avstriji posojilo v znesku 100 milijonov zlatih šilingov, ki se bo pa v celoti uporabilo za plačilo posojila, ki ga je dala l. 1928 Angleška banka Avstriji. V denarju ne prejme torej Avstrija iz novega posojila niti groša.

O izstopu Zapadne Avstralije iz avstralske državne zveze bo odločil plebiscit, ki se bo vršil dne 4. aprila 1933.

Angleški finančni minister je odklonil predlog londonske trgovske zbornice, da bi se povečalo število bankovcev.

V litavski javnosti se v zadnjem času pojavlja močno gibanje za zblizanje s Poljsko, čeprav je ostalo vilnsko vprašanje čisto nerešeno.

Vsled koncentracije se je število belgijskih bank znižalo od 92 na 66. Pri tem je bilo odpisano za več sto milijonov belgov kapitala in na ta način ustvarjene močne rezerve. Situacija belgijskih bank je vse skozi močna in solidna.

Južna Afrika je izdala ostre ukrepe proti deviznim transakcijam, vsled česar sklepajo, da bo sledila Južna Afrika vzgledu Anglije in odpravila zlati standard.

Reka in jadranska rivi-
bodno cono (to je Reka in jadranska rivi-
viera) ter Madžarsko, ki poteče koncem leta, je bil podaljšan za 6 mesecev.

Madžarske velebanke so sklenile, da za letos ne izplačajo nobene dividende. Le Narodna banka bo izplačala dividendo, toda manjšo ko lani.

Deficit italijanskih železnic je znašal po ravnokar objavljenem računskem zaključku za leto 1931/32 198 milijonov lir.

Davčni dohodki U. S. A. so se v letu 1931 znižali od 17 na 13 milijard.

Società Metallurgica Italiana v Milanu, katere osnovni kapital znaša 75 milijonov lir, bo letos izplačala 8% dividendo (lani 10%).

Hranilne vloge so se v Avstriji v novembru dvignile za 12 milijonov šilingov, od teh samo na Dunaju za 10 milijonov.

Berlin bi moral v letu 1933 vrniti troje posojil v višini 110 milijonov mark, a je finančni položaj mesta po izjavi nadzupana tako slab, da Berlin ne bo mogel vrniti teh posojil.

Hotelska družba Hammerand na Dunaju je zaprosila za prisilno poravnavo. Pasiva znašajo 335.000 šilingov. Družba nudi 50% kvoto.

Brezposelnih je bilo v Avstriji srednj decembra 346.443 in se je od zadnjega štetja število brezposelnih povečalo za 16.000.

Do krvavih spopadov med policijo in brezposelnimi je prišlo v Glasgowu.

Češkoslovaška ima 1.800.000 konjskih sil, od katerih pa je sedaj izkoriščenih le 11 odstotkov.

V U. S. A. je bilo letos izdelanih samo 1.262.000 avtomobilov, dočim še lani, ko je produkcija že zelo padla, 2.278.000.

Šest nadstropij visoko žitno skladišče v Chicagu je pogorelo in je bilo pri tem uničenih 1.350.000 bušljev žita.

Za ustanovitev mednarodne vojske in internacionalizacijo aviacije, kakor predlaga to francoski načrt, se je izjavil španski zunanji minister Zulueta.

Na svetu je 100 milijonov konj in sicer v Evropi 55, v Ameriki 35, v Aziji 5, v Afriki 2-2 in v Avstraliji 2-2 milijona. Jugoslavija je s svojimi 1.168.000 konji v Evropi na 7. mestu.

Silne povodnji divjajo v južni Franciji ob vznožju Pirenejev. Nad 50.000 ha rodovitne zemlje je pod vodo.

Aktualna davčna vprašanja

Iz referata podpredsednika Zbornice za TOI g. J. Rebeka na plenarni seji Zbornice dne 14. t. m.

Zbornica je že predlagala, da se pridobnina znatno zniža in da se določi za dopolnilni davek. Ta predlog je popolnoma utemeljen, ker je naša pridobnina znatno višja, kakor pa je davek, ki ga nalagata Češkoslovaška ali Avstrija iz naslova pridobnine in dohodnine obrtnikom. Vzrok previsoke pridobnine je v tem, ker se je premalo oziralo na to, da izvira pretežen del obrtnikovih dohodkov iz ročnega dela; teh dohodkov pa ni mogoče obdačevati v tej meri, ko čisti podjetniški zaslužek. Moram zato ponovno naglasiti, da je nujno potrebno, da se pridobnina za male obrtnike primerno zniža in da se tudi odmera pridobnine poenostavi in postavi na drug temelj.

Je sicer čisto pravilno, da se odmerja pridobnina na podlagi čistega dohodka predidobnega leta, a tega čistega dohodka ni mogoče vedno ugotoviti. Zato predvideva že naš zakon dve izjemi. Za krošnjarije določa, da plačajo na leto pavšalni davek, ki znaša na leto 60 dinarjev in za vsakega pomočnika po 30 Din. Enako se v našem zakonu o neposrednih davkih izjemno obravnavajo tudi trgovski potniki, ki plačajo iz naslova državnega davka in vseh samoupravnih doklad na leto pavšalno vsoto Din 1000.—.

Pridobnina krošnjarijev in trgovskih potnikov tvori torej v zakonu o neposrednih davkih izjemo od pravila, ker je za ti dve panogi jako težko ugotoviti dohodke, ki podlegajo davku. Enake težave so tudi z malimi obrtniki in davčnimi zavezanci tretje skupine. Za pravilno oceno ne nudi zadostne podlage niti vložena glavica niti opravljeni promet in je tudi možni dohodek jako težko oceniti. Najenostavnejši je še ta način, da se ugotovijo številni pomožnega osebja, doba sezon in drugi za oceno važni znaki in potem iz njih sklepa na možen zaslužek. Vendar pa se tudi na ta način ne da dohodek vedno pravilno določiti.

Radi tega je tako v interesu finančne uprave, kakor v interesu davkoplačevalcev, da se določi tudi za malo obrtništvo na isti način kakor za krošnjarije in trgovske potnike za plačilo osnovnega in dopolnilnega davka pavšal, ki bi ustrezal plačilni zmoglosti tega gospodarsko najsihibkejšega sloja in se gibal v izmeri, določeni za krošnjarije.

Poenostavljenje davčne prijave

Poleg občutnih žrtev pa povzroča pridobnina težave malemu obrtniku in trgovcu tudi v formalnem oziru.

Prijava je tako sestavljena, da bi jo mogel pravilno izpolniti samo oni, kdor vodi redno knjigovodstvo in inventarizira svoje premoženje. To pa delajo le redki. Po večini imajo svoje knjige in beležke prilagojene individualnim praktičnim potrebam in jih vodijo na način, ki za obdačbo na podlagi knjig ne pride v poštev. Radi tega se obrtnikom odmerja pridobnina praviloma tako, da oceni davčni odbor upošteva vloženo glavico in doseženi promet možni dohodek.

Za tako obdačenje so davčne prijave v sedaj predpisani obliki docela odveč. Naravno je, da zahteva davčna uprava od obrtnika, da ji pove, koliko znaša njegov vloženi kapital, koliko zaposluje pomočnikov in vajencev, koliko plačuje najemnine za obratne prostore, popolnoma brez vsakega zmisla pa je, da morajo tudi obrtniki, ki ne vodijo knjig, navajati v davčni prijavi, koliko je znašal v preteklem letu doseženi kosmati dohodek, koliko režijski stroški in koliko doseženi čisti dohodek.

Obrtniku povzroča sestava prijave ravno v tem pogledu največje težave, ker si vsled nepoznanja zakona in pomanjkanja knji-

govodstva ni na jasnem, kako naj izpolni razpredelke, ki se nanašajo na izračunanje čistega dohodka. Te težave izvirajo v glavnem iz tega, da prijava ni prilagojena onim načinom ugotavljanja davčne osnove, katere predpisuje zakon. Ako je zakon določil, da se pridobnina odmerja na različne načine, bi moral tudi prijave prilagoditi zahtevam, ki se stavijo v zakonu, vsaj v toliko, da bi uvedel vsaj dva vzorca prijav: enega za one davčne zavezance, ki vodijo tako knjigovodstvo, da morejo prijavi priložiti, če vodijo enostavno knjigovodstvo, začetni in končni inventar, odnosno če vodijo dvojno knjigovodstvo, bilanco in račun izgube in dobička. Drugi vzorec pa bi naj veljal za vse ostale davkoplačevalce, ki ne morejo teh računov priložiti prijavi.

Dokler se obdačenje malih obrtnikov ne preuredi v smeri pavšaliranja, ki je za to panogo edino možni izhod, upravičeno zahtevamo, da se prijave za male obrtnike tako izpremenijo, da bodo ustrezale tudi načinu ugotavljanja davčne osnove, ki je uveljavljen v čl. 57. zakona o neposrednih davkih.

Izterjavanje davčnih zaostankov od obrtnikov

Gospodarska depresija jako občutno vpliva na naše obrtništvo, zlasti na podeželsko, ki trpi še od kmetijskega moratorija. Delo obrtnikov se vedno nerodneje plačuje. Dočim mora obrtnik sproti plačevati svoje pomožno osebje in nabavljati sirovine, pa so odjemalci vedno počasnejši s plačevanjem svojih računov. Na ta način se pogreza obrtništvo vedno bolj v dolgove. Tako so se mu nakupičili zaostanki na javnih bremenih, posebno na davkih, ki so dosegli iznose, katerih brez škode za svoj obrat in brez ogrožanja svoje eksistence ne more kar naenkrat plačati, kakor to zahtevajo davčne uprave, ki jih vedno ostreje izterjujejo.

Tako v stiski se nahajajoči obrtniki se obračajo na davčne uprave, naj jim dovolijo za plačilo narastlih zaostankov plačilne olajšave. Njihove prošnje se ne upoštevajo. Dohaja do rubežni in se za plačilo davkov prodajajo zarubljeni predmeti večkrat tudi izpod njihove prave vrednosti, kar ne donša finančni upravi nobenih ali vsaj znatnih koristi ne, davkoplačevalcem pa povzroča veliko škodo.

Zakon o neposrednih davkih v čl. 152 izrecno določa, da se v opravičenih primerih sme dovoliti odklop za plačilo davčnih zaostankov.

Na podlagi teh izvajanj predlagam, da zbornica sklene opozoriti finančno ministvo,

1. na nujno potrebo, da se pridobnina za male obrtnike zniža in preuredi v smeri pavšaliranja;

2. na zahtevo, da se za obrtnike, katerim se odmerja pridobnina po čl. 57 zakona o neposrednih davkih, prilagodi davčna prijava v tem členu uveljavljenem načinu ugotavljanja davčne osnove;

3. na zahtevo, da se v zmislu čl. 152. zakona o neposrednih davkih v slučaju potrebe še nadalje dovoljujejo olajšave za plačilo davčnih zaostankov.

»SLUŽBENI LIST«

Z dne 24. decembra objavlja to vsebino: Pravila o opravljanju izpita profesorjev sred. trgovinskih šol, ratifikacija radio-telegrafске konvencije po Kostariki, bano-ve uredbe, razne razglase sodišč in uradov ter razne objave.

Temelji sedanje gospodarske stiske

III.

Stare metode in novi gospodarski red

Do bistva današnje gospodarske krize pridemo lahko, če analiziramo sistem, v katerem je kriza nastala. Glavna podlaga za zadovoljevanje materialnih življenjskih potreb v našem ekonomskem redu sta ekonomski individualizem in osebna inicijativa. Oboje se izraža v tekmovanju, kjer mora posameznik predvsem uporabljati veliko množino energije za uničevanje dela drugega poedince. Tik do nastopa intenzivne svetovne industrializacije niso te tekme škodile, največ zato ne, ker je tedanja gospodarska organizacija temeljila na drugih pogojih. Življenje je bilo v glavnem odvisno od poljedelstva, v katerem je borba za obstanek predvsem borba proti prirodnim neprilikam in v katerem poedinec lahko uspeva brez posebnega obračunavanja s sosedom.

S strojem pa se pritegnejo v sistem novi faktori.

Prehod iz nomadskega stanja v agrikulturno stanje se gotovo ni izvršil brez velikih nasprotij, napetosti in borb, ki so tedanji svet po vsej verjetnosti pahnile v krize, ki so trajale tako dolgo, dokler se ni posrečilo novemu ekonomskemu redu, da je obračunal z metodami starega sistema, oz. da se je prilagodil novim zahtevam. Prehod iz agrikulturnega v industrialno stanje, ki se v nekaterih krajih sveta še vedno odigrava, spremljajo tudi neprestane napetosti in spopadi — krize. Stroj omogoča produkcijo v masi, ki se v marsičem nikakor ne da spraviti v sklad z gospodarskimi in socialnimi konceptijami in metodami poljedelstva. V poljedelskem gospodarstvu bi izžvala individualna svoboda in osebna inicijativa tekmovanja in pretresljaje, ki bi bili več ali manj le lokalni. V našem sistemu industrijske ekonomije pa prihajajo v poštev finansijsko-industrijski orjaki, ki nikakor niso lokalni, temveč nacionalni in internacionalni. Če se ti spravijo v borbo po principu »boja za obstanek«, pretresajo njihovi udarci svet od enega konca do drugega. Glavno orožje v teh modernih tekmah je racionalizacija. Cilj racionalizacije je drobljenje cen, a rezultat je nezaposlenost delavcev in obubožanje kmetov, t. j. kriza. Potemtakem je torej današnja kriza posledica napetosti, ki jo je izzval prehod starega agrikulturnega reda, t. j. laissez-faire individualizma, v novi sistem industrijske ekonomije, v sistem produkcije v masah.

Smodnik je temeljito spremenil staro vojno taktiko in strategijo. Tako je tudi stroj položil temelje novemu ekonomskemu redu — industrijskemu v nasprotju z agrikulturnim —, čigar ravnotežje bo tako dolgo dvomljivo, dokler se ne spremeni današnja taktika in strategija, ki sta preostanek agrikulturne oz. individualne ekonomije. Glavni steber starega sistema je poedinec, ki se v produkciji poslužuje svojega individualizma in svoje živalske moči. Elementi industrijskega sistema so pa stroji, mase in skupnost. Vodeči duh v prvem sistemu je tekmovanje, v drugem pa kooperacija. V modernih ekonomskih procesih so industrijska in trgovska podjetja označena z ogromnimi horizontalnimi in vertikalnimi dimenzijami in v podjetjih modernega gospodarstva se mora individualnost podvreči splošnosti kakor v velikih vojnah.

Naš ekonomski red je uklopil v svojo strukturo enako moderne elemente produkcije — stroj, racionalizacijo, produkcijo v masah — kakor tudi tradicionalne konceptije o razdelitvi dobička, t. j. nesorazmernost plače za delo in plače za kapital. Plodove te kombinacije vidimo v zlomljeni kupni sili široke mase, oz. v gospodarski krizi. V gospodarskih podjetjih se deli rezultat produkcije, t. j. čisti dobiček, v dva dela: plačilo za delo in plačilo

za kapital. Delavec uporablja svoj zaslužek za kritje svojih življenjskih potreb; včasih vloga majhen preostanek kot prihranek. Plačilo za kapital služi tudi za kritje vsakdanjih potreb, vendar ustvarja znaten del tega plačila nove kapitale. Ta neporabljeni prebitek, ki se pridruži že obstoječemu kapitalu, je minus v kupni sili naroda. Lastnik ga kratkomalo vknjiži v hranilno knjižico, kar se ne bi zgodilo — vsaj ne v toliki meri —, če bi prebitek uporabljal za boljšo plačo delovnih sil, oz. za povečanje kupnih zmoglosti delavskih mas. Vendar ni to vse! Novi kapitali ustvarjajo namreč nove probleme, predvsem problem svoje nadaljnje uporabe. Večinoma krenejo novi kapitali po znanih poteh: z njimi se dvigajo nove tvornice, razširijo stare, stari stroji se zamenjajo z novimi — kratkomalo: z novimi kapitali se povečajo produktivna sredstva brez vzporednega pojačanja konzumentove kupne sile, pravzaprav torej na račun in škodo konzumne sile. Vse to se vrši brez globljih ekonomskih razlogov samo radi potrebe, da se uporabijo ogromne vsote, ki so se nagrmadile v bančnih rezervirjih. Po besedah angleškega ekonomista J. A. Hobsona, se kupičijo prihranki, za katere je vedno težje in težje najti dobičkanosno polje udejstvovanja, če se premajhen del dobička daje onim, ki žive od dnevnice in majhnih plač, in prevelik del onim, ki žive od obresti in od dividend; prihranki se zbirajo mnogo hitreje, kakor je mogoče najti priliko za njihovo dobičkanosno uporabo. Če je moteno ravnotežje med prihranki in njihovo uporabo, tedaj začne redno padati gospodarska aktivnost. Po tej teoriji so velike vsote, ki se zbirajo kot prihranki v bankah, enake neizrabljene- mu, oz. neprodanemu blagu in inventarju, ki leži v fabričnih skladiščih.

(Konec prihodnjic.)

Konkurzi in prisilne poravnave

Uvedeno je poravalno postopanje o imovinah:

trgovca Josipa Beliča v Brestu pri Igu. Poravalni sodnik Avsec, poravalni upravnik advokat dr. Adlešič. Narok za sklepanje poravnave pri dež. sodišču, soba št. 140, dne 28. januarja 1933 ob 9. uri. Rok za oglasitev do 23. januarja 1933;

trgovca Gorupa Draga in šivilje Kavšek Marije kot javnih družabnikov trgovske družbe Drago Gorup & Co. v Ljubljani. Poravalni sodnik Avsec, poravalni upravnik odv. dr. Kandare. Narok za sklepanje poravnave dne 1. februarja 1933 ob 9. uri. Rok za oglasitev do 25. januarja 1933.

Poravalno postopanje je končano: trgovca Bračka Josipa v Mariboru, trgovske družbe Florjančič in drug v Šmartnem pri Litiji, trgovca z irhovino Butolena Antona v Mariboru, usnjarija Penceta Franceta v Novem mestu. Potrjene so poravnave: trgovca Petriča Franca v Križevcih pri Ljutomeru, trgovca Antona Schusterja v Ljubljani in trgovca Hedžeta Mateja v Ljubljani.

ZITNI UVOZ NA ČEŠKOSLOVAŠKEM PROTI KOMPENZACIJAM

Češkoslovaški žitni sindikat je sklenil, da dovoli svoboden uvoz pšenice, proti kompenzacijam. Za kompenzacijo pridejo v poštev balkanske države, sovjetska Rusija in zlasti Kanada. V prometu s Kanado je dopustna tudi tako imenovana trokotna kompenzacija, to je kompenzacija s posredovanjem tretje države. Na ta način bo mogoče, da bo Češkoslovaška dobila kanadsko pšenico iz Avstrije, v kompenzacijo pa bo izvozila ječmen ali druge predmete.

Dr. Pirčeva

sladna kava

je prvovrsten domač izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke.

Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

Dobava prodaja

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. januarja 1933 ponudbe glede dobave 270 komadov obločnic, 50 komadov dvostopnih kazalnih stekel, 15 komadov motnih šip, 150 komadov dermatin obročkov, 4 kom. kaučuk zaklopki in 15 kg kaučuka v ploščah. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 29. decembra t. l. ponudbe glede dobave materiala za električne železnice.

Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 2. januarja 1933 ponudbe glede dobave 20 plošč železne pločevine. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dne 5. januarja 1933 se bo vršila pri Komandi kosovske divizijske oblasti v Pristini licitacija glede dobave 25.000 kg riža. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Prodaja železa. Dne 23. januarja 1933 se bo vršila pri občem oddelku Direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertna licitacija glede prodaje starega železa. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.)

Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 30. decembra t. l. ponudbe glede dobave 2 usmerjevalnih naprav.

Splošni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 31. decembra t. l. ponudbe glede dobave 30.000 komadov kuvert; do 5. januarja 1933 pa glede dobave inozemskih revij. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.)

Direkcija državnega rudnika Ljubija sprejema do 2. januarja 1933 ponudbe glede dobave strokovnih časopisov.

Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 9. januarja 1933 ponudbe glede dobave 5000 kg tračnikov; do 16. januarja 1933 glede dobave ventilov; do 30. januarja 1933 pa glede dobave zračnega kompresorja in automatske naprave za motor.

Dne 17. januarja 1933 se bo vršila pri Direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija glede dobave cevi.

Dne 31. decembra t. l. se bo vršila pri komandi Bosanske divizijske oblasti v Sarajevu licitacija glede dobave 1500 kg olja, 10.500 kg masti in 3300 litrov kisa. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

ODGOVORNOST LASTNIKOV AVTO-TAKSIJEV

Na zahtevo novosadske zbornice je izdalo trgovsko ministrstvo avtentično razlago § 63 obrtnega zakona glede odgovornosti izvoščkov in avto-taksijev. Po tej razlagi morajo izvoščki, oziroma lastniki avto-taksijev osebno voditi svoje obrate, ker je vršitev teh poslov po poslovodji nedopustna. Vsled tega odgovarja izvošček, oz. lastnik avto-taksija osebno za vršitev poslov. Vseeno pa more imeti pomožno osebo in zato more nastavljeni šoferje, oziroma voznike, ki pa nimajo nobene odgovornosti.

Kdor ne podpira svojega glasila, zaničuje samega sebe in škodi skupnim interesom trgovstva.

Razno

Palaco spremenila v pokopališče, da bi se rešila davkov. V mestu Peterson v državi New Jersey živi bogata gospa Ida Horowitz. Imela je krasno palačo, ki so jo prebivalci mesta vsakemu tujcu razkazovali z največjim ponosom. Vsled velike gospodarske krize pa je tudi gospa Horowitz izgubila velik del svojega premoženja in le z največjo težavo je zmagala davke, katerih davkarja kar ni hotela znižati, pa čeprav je kriza vsem znižala dohodke. Ponovno je prosila na davkarji, da ji znižajo davke, toda vse njene prošnje so bile zaman, ker so ji na davkarji vedno rekli, da ji vsled njene krasne palače ne morejo znižati davkov. Lepa dne je zato gospa Horowitz pripeljala zidarje, ki so porušili hišo do tal, gospa sama pa je šla stanovat v hotel. Ampak na davkarji se še niso udali. Zopet so odmerili gospej davek v stari višini in sicer vsled nezazidanega prostora, ki je nastal po porušenju palače. Pa tudi gospa Horowitz ni odnehala. Ker se po ameriškem zakonu ne plačuje od pokopališča nobenih davkov, je spremenila svoje stavbišče v pokopališče in se tako rešila pred davki. Davkarja ji da sedaj mir, ni pa izključeno, da bodo na davkarji že še našli kakšno možnost, da obdačijo gospo Horowitz.

Rockefeller ima samo še devet milijard dolarjev. Biograf ameriškega milijonarja Rockefellerja Flinn je pred kratkim objavil članek o premoženju Rockefellerja. Ta članek je zbudil v ameriških finančnih krogih veliko pozornost, ker iz njega izhaja, da je tudi Rockefeller v zadnji krizi izgubil silno veliko premoženja. Po navedbah Flinna je namreč imel Rockefeller pred veliko ameriško krizo 500 milijonov dolarjev premoženja, sedaj pa je padlo Rockefellerjevo premoženje na 150 milijonov, za več ko za dve tretjini.

Morska voda kot ladijski tovar. Znano je, da natovarjajo ladje včasih tudi najbolj neverjeten tovar. Vseeno pa menda še ni bilo ladje, ki bi natovarjala morsko vodo. Angleška ladja »Filomela« pa se je sedaj proslavila s tem, da ima morsko vodo kot tovar. V londonskem akvariju imajo namreč ribe, ki uspevajo le v vodi, kakršna je v Biskajskem zalivu. To vodo prepeljuje redno v velikih li zamašenih tankih ladja »Filomela« iz Biskajskega zaliva v London.

Angleška vlada je pred kratkim sklenila, da bo skušala zmanjšati brezposelnost pred vsem na ta način, da najde nove možnosti dela za angleško industrijo. S sedanjo metodo dajanja podpor delavstvu bo skušala čim preje prenehati. Dosledno s tem sklepom je pričela angleška vlada podpirati industrije, ki so pričele izdelovati nove izdelke ali ki so tako zboljšale svojo produkcijo, da bo na vseh zunanjih trgih konkurenčna. Z večjo produktivnostjo se mora zmanjšati brezposelnost. To je novo geslo angleške vlade. Nedavno je angleška vlada dala pobudo za ustanovitev velike fabrike, ki bo iz premoga pridobivala petrolej in bencin. Ker bi se na ta način silno dvignila produkcija premoga, bi mogli premogokopi zaposliti 200.000 novih delavcev.

Do krvavih pobojev je prišlo med židi in Arabci v Palestini.

Mednarodni kartel za cink v Parizu je sklenil, da se mora produkcija cinka zmanjšati za 45%.

Tržna poročila

TRŽNE CENE V MARIBORU, dne 15. decembra 1932.

1 kg govejega mesa I. vrste 8—10, II. vrste 6—8, III. vrste 4—5, jezika svezega 10—16, vampov 4—6, pljuč 3—4, ledvic 8 do 10, jeter 4—8, možganov 10—14, parčle 3—4, vimena 3—4, loja 4—5 Din.

Teletina: 1 kg teletine I. vrste 12—14, II. vrste 8—10, jeter 8—14, pljuč 6—12 dinarjev.

Svinjina: 1 kg prašičjega mesa 10—16, sala 13—16, črevne masti 6—12, pljuč 4 do 8, jeter 7—8, ledvic 10—15, glave 6—8, nog 3—5, slanina sveže 13—16, papricirane 14 do 20, prekajene 14—20, masti 16—20, prekajenega mesa 13—22, gnjati 18—20, prekajenih nog 3—7, prekajenega jezika 20 do 28, prekajene glave 8—10 Din.

Klobase: 1 kg krakovskih klobas 18 do 28, debrecinskih klobas 12, brunšviških klobas 9—15, pariških klobas 16—22, posebnih klobas 16—20, safalad 15—20, hrenovk 16—22, kranjskih klobas 20—28, 1 kom. prekajenih klobas 3—4, 50, 1 kg mesenega sira 18—22, tlačenk 12—20, salame 65—70 Din.

Konjsko meso: 1 kg konjskega mesa I. vrste 6, II. vrste 4 Din.

Perutnina: 1 kom. piščanec majhen 10 do 12, večji 15—25, kokoši 20—25, race 20—30, gosi 40—55, purana 50—70, zajca domač., majhen 5—10, večji 15—20 Din.

Divjačina: 1 kom. fazana 18—20, zajca 20—25, 1 kg srne 8—10 Din.

Ribe: 1 kg krapov 12—16, morskih rib 12—22, polenovk 24 Din.

Mleko, maslo, sir, jajca: 1 lit. mleka 2 do 3, smetane 10—12, 1 kg sirovega masla 24—26, čajnega masla 34—36, masla kuhane 30, ementalkega sira 60—80, pol-ementalskega sira 20—35, trapistnega sira 10—25, grojskega sira 16—25, tilskega sira 20—26, parmezana sira 70—100, sirčka 8, 1 kom. jajca 1:50—1:75 Din.

Pijače: 1 l vina novega 6—10, starega 12—20, črnega 9—14, piva 9, 1 steklenica piva 5—5:50, 1 sodček piva (25 l) 172:50, 1 l žganja 20—25, rumca 36—56, sadjeveca 2—3, 1 steklenica pokalice 2:50, chabeso 2:50 Din.

Kruh: 1 kg belega kruha 4, polbelega 3:50, črnega 3, 1 kom. žemlje 0:50, 1 l drobtin 5 Din.

Sadje: 1 kg jabolka I., II. in III. vrste 2—4, sliv posušenih 6—10, grozdja 9, 1 l kostanja surovega 1:50—2, 1 kg kostanja pečenega 4, hrušk I., II. in III. vrste 3 do 7, 1 kom. limone 0:75—1, oranže 1—2:50, 1 kg rožičev 6, smokov 7—10, dateljev 30, mandeljev 34—56, orehov 6, orehov luščeni 18—20, rozin 14—24, maka 12—18 Din.

Špecerijsko blago: 1 kg kave I. vrste 44 do 80, II. vrste 40—52, kave pražene I. vrste 52—94, II. vrste 48—62, čaja 70 do 250, soli 2:75—12, popra celega 38—48, popra mletega 40—50, cimeta 56—62, paprike 24—40, testenin 6:50—16, marmelade 16—32, pekmez 7—8, medu 16—20, sladkorja v prahu 15:75—16:50, v kristalu 14—15, v kockah 15:75—16:50, kvasa 28 do 44, škroba pšeničnega 10—16, riževga 16 do 24, riža 3:50—11, 1 l kisove kisline 40 do 50, kisa navadnega 2—3:50, kisa vinskega 4—8, olja olivnega 14—18, olja bučnega 11—14, spirita denat. 8—10, 1 kg mila 9—15, sode 1:75—2, ječmenove kave 8—15, cikorijske 16—17 Din.

Žito: 1 kg pšenice 1:60, rži 1:25—2, ječmena 1:25—2, ovsca 1:60—2:20, koruze 1:30

do 2, prosa 1:25—2, ajde 1:25—2, fižola 1:50—5, graha 12—14, leče 10—14 Din.

Mlevski izdelki: 1 kg pšenične moke 3:00—3:15—3:40, 3:10—3:40, 3:1—3, 3:2—2:90—3:20, 3:4—2:75—2:90, 3:5—2:50—3, 3:6—2:25—2:60, 3:7—1:75—2:25, ržene moke I. vrste 2:55—3, II. vrste 2:40—2:50, prosene kaše 3:25—4, ječmenčka 3:25—12, otrobov 1—1:75, koruzne moke 1:40—2:75, koruznega zdroba 2:10—4:50, pšeničnega zdroba 3:30—4, ajdove moke št. 1 4:50—5:50, ajdove moke št. 2 1:50—4:75, kaše 6 dinarjev.

Krna: 100 kg sladkega sena ali kislega sena 75—95, otave 85—90 Din.

Kurivo: 1 kubični meter trdih drv 90 do 100, mehkih drv 70—80, 100 kg premoga trboveljskega 40—42, premoga velenjskega 22—24, 1 kg oglja 2, koka 0:75—1, 1 l petroleja 7, 1 kg karbida 6—7, sveč 6 do 7, 1 l bencina 6—7 Din.

Zelenjava: 1 kom. endivije 1—1:50, 1 kup radiča 1, 1 glava zelja poznega 1:50 do 2:50, ohrovt 1—2, 1 kom. karfijske 2—6, 1 kupček špinata 1, 1 šopek peteršilja 0:50, 1 kom. zelene 1—3:50, zelenjave za kuho 0:50, 1 kg čebule 2:50—3, česna 8 do 10, 1 kom. pora 0:50, 1 kup korenja vrtnega 1, pese rdeče 1, repe 1, kolerabe kom. 0:50—1, 1 kg krompirja poznega 1 do 1:50, hrena 6—8, zelja kislega 4, repe kisle 2, 1 kup motovilca 1 Din.

NOVE KNJIGE

V oceno smo prejeli te knjige:
Blasnikova mladinska pratika za l. 1933. Cena 15 Din. Krasno ilustrirana pratika prinaša zanimivo in resno gradivo, ki je zlasti primerno za doraščajočo mladino. Posebej bi omenili spis »Pot k uspehu«, ki prinaša zanimive podatke iz življenja slovenskega iznajditelja in sportnika inž. Stanka Bloudka in njegovo navodilo mladini. »Jezuiti kot mandarin«, živalske bajke, sportna pravila, opisi največjih letal in ladij ter razno drugo zanimivo in pestro gradivo je nadaljnja vsebina »Mladinske pratike«. Kdor hoče podariti svojim otrokom zanimivo, pestro, a vseskozi resno čtivo, naj ji pokloni »Blasnikovo mladinsko pratiko«.

Jugoslovanska knjigarna je izdala mladinsko knjigo znane pisateljice Karin Michaelis: **Bibi**. Knjiga je krasno opremljena in velja vezana v platno 45 Din. Knjiga je polna zdravega humora, živahno pisana in bo naši mladini zelo dobrodošla. — Knjigo priporočamo.

Jakac-Jarc: Odmevi rdeče zemlje. I. del. Cena 100 Din. V zbirki »Kosmos« je izdala Jugoslovanska knjigarna Jakčeve potne utise iz Amerike. Knjiga je zelo živahno pisana ter na zanimiv način odkriva nov svet. Knjigo krasi številne in lepe ter jasne Jakčeve risbe in slike. Priporočamo jo najtopleje.

Narodno gledališče v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20

Torek, 27. decembra: Zaprto.
Sreda, 28. decembra: Celjski grofje. Red C
Četrtek, 29. decembra: Voda. Red B.
Petek, 30. decembra: Zaprto.

OPERA

Začetek ob 20

Torek, 27. decembra: Zaprto.
Sreda, 28. decembra: Turandot. Red Sreda.
Četrtek, 29. dec.: Adel in Mara. Red D.
Petek, 30. decembra: Zaprto.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Jvan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in ružične vode.

Točna in solidna postrežba! — Zantevajte cenik!

Trgovci in industriji!

Trgovski list

se priporoča za inseriranje!

J. HLEBŠ, LJUBLJANA

DRUŽBA Z O. Z.

CANKARJEVO N. 21 -- MESTNI TRG 19

Sobo-črkoslikarstvo in pleskarstvo

Vsa dela izvršuje z najmodernejšimi vzorci, točno po naročilu, solidno in pod garancijo. — Telefon 30-70.

Motvoz Grosuplje

domač slovenski izdelek -- Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d. Grosuplje pri Ljubljani